

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE IN JAVNO UPRAVO

Tržaška cesta 21, 1000 Ljubljana

T: 01 478 16 50
F: 01 478 16 99
E: gp.mju@gov.si
www.mju.gov.si

URAD PREDSEDNIKA REPUBLIKE
DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
DRŽAVNI SVET REPUBLIKE SLOVENIJE
USTAVNO SODIŠČE REPUBLIKE SLOVENIJE
RAČUNSKO SODIŠČE REPUBLIKE SLOVENIJE
VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC REPUBLIKE SLOVENIJE
DRŽAVNA REVIZIJSKA KOMISIJA REPUBLIKE SLOVENIJE
INFORMACIJSKI POOBLAŠČENEC REPUBLIKE SLOVENIJE
KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE REPUBLIKE
SLOVENIJE
DRŽAVNA VOLILNA KOMISIJA
SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI

VRHOVNO SODIŠČE REPUBLIKE SLOVENIJE
VRHOVNO DRŽAVNO TOŽILSTVO
DRŽAVNO PRAVOBRANILSTVO

OBČINE
ZDRUŽENJE OBČIN SLOVENIJE
SKUPNOST OBČIN SLOVENIJE
ZDRUŽENJE MESTNIH OBČIN SLOVENIJE

MINISTRSTVA
ORGANI V SESTAVI MINISTRSTEV
VLADNE SLUŽBE
UPRAVNE ENOTE

Številka: 007-1055/2012/1
Datum: 21. 6. 2012

Zadeva: Odpravnina ob upokojitvi

Zakon za uravnoteženje javnih financ (ZUJF) (Uradni list RS, št. 40/12) v 179. členu določa odpravnino ob odhodu v pokoj:

"(1) Odpravnina ob odhodu v pokoj znaša dve povprečni mesečni plači zaposlenega v Republiki Sloveniji za pretekle tri mesece oziroma dve zadnji mesečni plači zaposlenega, če je to zanj ugodneje.

(2) Zaposleni je v primeru, ko je delodajalec zanj financiral dokup delovne dobe, upravičen do razlike do višine odpravnine, če so bila sredstva za dokup nižja od odpravnine.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena zaposlenemu v javnem sektorju ob odhodu v pokoj pripada odpravnina v višini treh povprečnih plač zaposlenega v

Republiki Sloveniji za pretekle tri mesece oziroma tri zadnje plače zaposlenega, če je to zanj ugodneje, če se upokoji v dveh mesecih po izpolnitvi minimalnih pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine v skladu s predpisi, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje oziroma s posebnimi predpisi, v katerih je urejena pravica do starostne pokojnine.

(4) V primeru, da zaposleni po upokojitvi ponovno sklene delovno razmerje pri delodajalcu v javnem sektorju, mu ob ponovni upokojitvi odpravnina ne pripada."

V Uradnem listu RS, št. 40/2012 so bili objavljeni:

- Aneks h Kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji
- Aneks h Kolektivni pogodbi za zaposlene v zdravstveni negi
- Aneks h Kolektivni pogodbi za zdravnike in zobozdravnike v Republiki Sloveniji
- Aneks h Kolektivni pogodbi za dejavnost zdravstva in socialnega varstva Slovenije
- Aneks h Kolektivni pogodbi za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji
- Aneks h Kolektivni pogodbi za raziskovalno dejavnost
- Aneks h Kolektivni pogodbi za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji

Vsi citirani aneksi vsebujejo določilo glede odpravnine ob odhodu v pokoj. Tako Aneks h Kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 40-1703/2012), objavljen 30. 5. 2012, ki velja od 31. 5. 2012 in se uporablja od 1. 6. 2012, v 14. členu določa:

"(1) Odpravnina ob odhodu v pokoj znaša dve povprečni mesečni plači zaposlenega v Republiki Sloveniji za pretekle tri mesece oziroma dve zadnji mesečni plači javnega uslužbenca, če je to zanj ugodneje.

(2) Javni uslužbenec je v primeru, ko je delodajalec zanj financiral dokup delovne dobe, upravičen do razlike do višine odpravnine, če so bila sredstva za dokup nižja od odpravnine.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena javnemu uslužbencu v javnem sektorju ob odhodu v pokoj pripada odpravnina v višini treh povprečnih mesečnih plač zaposlenega v Republiki Sloveniji za pretekle tri mesece oziroma treh zadnjih plač javnega uslužbenca, če je to zanj ugodneje, če se upokoji v dveh mesecih po izpolnitvi minimalnih pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine v skladu s predpisi, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, oziroma s posebnimi predpisi, v katerih je urejena pravica do starostne pokojnine.

(4) Odpravnina iz prejšnjega odstavka tega člena pripada tudi javnemu uslužbencu, ki se upokoji v roku dveh mesecev po uveljavitvi Zakona za uravnoteženje javnih financ.

(5) V primeru, da javni uslužbenec po upokojitvi ponovno sklene delovno razmerje pri delodajalcu v javnem sektorju, mu ob ponovni upokojitvi odpravnina ne pripada."

Praviloma torej znaša odpravnina ob odhodu v pokoj **dve** povprečni mesečni plači zaposlenega v Republiki Sloveniji za pretekle tri mesece oziroma dve zadnji mesečni plači javnega uslužbenca, če je to zanj ugodneje.

Izjemi od tega pravila sta:

1. če se javni uslužbenec, ki že izpolnjuje pogoje za upokojitev, upokoji v roku dveh mesecev po uveljavitvi ZUJF (torej najpozneje 1. 8. 2012, zadnji dan delovnega razmerja je 31. 7. 2012) in
2. če se javni uslužbenec upokoji v dveh mesecih po izpolnitvi minimalnih pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine v skladu s predpisi, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, oziroma s posebnimi predpisi, v katerih je urejena pravica do starostne pokojnine.

V teh primerih javnemu uslužbencu pripada odpravnina v višini **treh** povprečnih mesečnih plač zaposlenega v Republiki Sloveniji za pretekle tri mesece oziroma treh zadnjih plač javnega uslužbenca, če je to zanj ugodneje.

Če je delodajalec za javnega uslužbenca financiral dokup delovne dobe, je javni uslužbenec upravičen do razlike do višine odpravnine, če so bila sredstva za dokup nižja od odpravnine.

Če javni uslužbenec po upokojitvi ponovno sklene delovno razmerje pri delodajalcu v javnem sektorju, mu ob ponovni upokojitvi odpravnina ne pripada.

Na tem mestu posebej opozarjamo, da se minimalni pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine, kot jih za potrebe odpravnine ob upokojitvi definira 179. člen ZUJF, razlikujejo od pogojev za prenehanje pogodbe ob zaposlitvi, kot so definirani v 188. in 246. členu ZUJF. Iz dokumenta "Izhodišča za izvajanje 179., 188. in 246. člena Zakona za uravnoteženje javnih financ (ZUJF)", ki je dosegljiv na internetni strani Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (v nadaljevanju: Zavod), na naslovu:

<http://www.zpiz.si/wps/wcm/connect/zpiz+internet/zpiz/prvastran/aktualnenovice/izhodisca+za+izvajanje+zuif> povzemamo:

*"Kot **minimalni pogoji** za pridobitev pravice do starostne pokojnine se upoštevajo zahtevane starosti in dopolnjena pokojninska (zavarovalna) doba iz celotnega 36. člena ZPIZ-1, v povezavi s prvim odstavkom 398. člena ZPIZ-1 (prehodno obdobje za ženske).*

Starosti za pridobitev pravice do starostne pokojnine se znižajo zaradi štetja zavarovalne dobe s povečanjem v skladu s četrtim odstavkom 430. člena oziroma 402. členom ZPIZ-1, zaradi upoštevanja prištete dobe po 201. členu ZPIZ-1 ter zaradi vstopa v obvezno zavarovanje pred 18. letom starosti za ženske po 38. členu ZPIZ-1 (vendar le po prvem odstavku 36. oziroma prvem odstavku 398. člena ZPIZ-1).

Minimalni pogoji so torej:

- 1. 58 let starosti in 40 let pokojninske dobe(moški) oziroma 38 let pokojninske dobe (ženska)*
- 2. 63 let starosti (M) oziroma 61 let (Ž) in 20 let pokojninske dobe*
- 3. 65 let starosti (M) oziroma 63 let (Ž) in najmanj 15 let zavarovalne dobe*

Pod točko 1. je potrebno upoštevati za žensko prehodno obdobje:

- v letu 2012 starost 57 let in 4 mesece ter 37 let in 9 mesecev pokojninske dobe.*
- v letu 2013 starost 57 let in 8 mesecev ter 38 let pokojninske dobe.*

Od 1.1.2014 dalje pa mora ženska dopolniti starost 58 let in 38 let pokojninske dobe.

Znižanja starostne meje so:

1. Zavarovancem, ki so bili od 1.1.2001 dalje upravičeni do štetja zavarovalne dobe s povečanjem (četrti odstavek 430. člena ZPIZ-1), se starostna meja zniža za toliko mesecev, kolikor znaša skupno povečanje zavarovalne dobe.

2. Zavarovancem, ki se jim je zavarovalna doba s povečanjem štela do 31.12.2000, se starostna meja zniža za toliko mesecev, za kolikor je bila povečana zavarovalna doba, vendar le do najnižjih možnih starosti, odvisnih glede na stopnjo povečanja, določenih v drugem odstavku 402. člena ZPIZ-1 za čas od 2010 dalje.

Lestvica najnižjih možnih starosti (v letih):

12/18	12/17	12/16	12/15	12/14					
<u>M</u>	<u>Ž</u>	<u>M</u>	<u>Ž</u>	<u>M</u>	<u>Ž</u>	<u>M</u>	<u>Ž</u>	<u>M</u>	<u>Ž</u>
50	45	51,5	46,5	53,5	48,5	55,5	50,5	58	53

3. Zavarovancem s telesno okvaro najmanj 70%, vojaškim invalidom od I. do VI. skupine, civilnim invalidom vojne od I. do VI. skupine, slepim, gluhim, obolelim za boleznimi, naštetimi v 201. členu ZPIZ-1, vključenim v obvezno zavarovanje, se starostna meja zniža za eno leto za vsaka štiri leta, prebita v zavarovanju.

4. Ženskam se zaradi vključitve v obvezno zavarovanje pred 18. letom starosti v letu 2012 starostna meja (57 let 4 mesece) zniža za vsako leto zavarovanja pred 18. letom starosti za 11 mesecev, oziroma za sorazmerni del, če gre za krajše obdobje. Od 2013 dalje pa se starostna meja (2013 znaša 57 let in 8 mesecev, od leta 2014 dalje pa 58 let) zniža za ves čas zavarovanja pred 18. letom starosti. Spodnja meja znižanja na tej podlagi znaša v prehodnem obdobju 53 let starosti, po končanem prehodu (od 1.1.2015 dalje) pa 55 let.

Tudi zavarovanec/ka, ki uveljavita pravico do starostne pokojnine z upoštevanjem dodane dobe (193. člen ZPIZ-1) ali znižanjem starostne meje zaradi otrok (37. člen ZPIZ-1), sta prav tako upravičena do izplačila odpravnine v višini treh povprečnih ali svojih plač, saj pravico do pokojnine zaradi navedenih okoliščin uveljavita še pred izpolnitvijo minimalnih pogojev iz 36. člena ZPIZ-1. To velja tudi za zavarovanca/ko, ki sta minimalne pogoje oziroma pogoje za starostno pokojnino ob upoštevanju omenjenih dveh okoliščin izpolnila do dneva uveljavitve ZUJF, pravico do pokojnine pa bosta uveljavila v roku dveh mesecev po uveljavitvi zakona, to je najkasneje s 1. 8. 2012 (prenehanje zaposlitve najpozneje 31. 7. 2012!).

Po določbi 179. člena ZUJF se izpolnitev minimalnih pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine upošteva tudi po posebnih predpisih, v katerih je urejena pravica do starostne pokojnine. To sta Zakon o policiji ter Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij, v povezavi s pogoji starosti in pokojninske dobe iz 404. člena ZPIZ-1. Opozoriti velja, da ima uveljavitev pravice do starostne pokojnine po teh dveh zakonih pred dopolnitvijo starosti 58 let za posledico znižanje pokojnine po 143. členu ZUJF, ker znesek pokojnine do omenjene starosti predstavlja 100% obveznost proračuna RS; od 58. leta starosti dalje pa se obveznost obračunava zaradi ugodnejše odmere pokojnine kot je določena po splošnih predpisih. To je za zavarovanca manj ugodno, zato se glede na namen ZUJF ter vsebino določbe tretjega odstavka 179. člena tega zakona šteje, da so pogoji za izplačilo odpravnine v višini treh plač izpolnjeni tudi v primeru, če zavarovanec pravico do starostne pokojnine uveljavi v roku dveh mesecev po izpolnitvi minimalnih pogojev po ZPIZ-1, ne glede na dejstvo, da je pred tem že izpolnil minimalne pogoje po posebnem zakonu.

Posebej velja opozoriti, da se v skupno pokojninsko (zavarovalno) dobo, potrebno za izpolnitev minimalnih pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine, **na izrecno zahtevo zavarovanca lahko upošteva tudi čas obveznega zavarovanja, prebitega pri tujem nosilcu obveznega zavarovanja (na podlagi tega lahko zavarovanec pri Zavodu uveljavi le pravico do pokojnine v sorazmernem delu).**"

Ravno tako po mnenju Ministrstva za pravosodje in javno upravo pripada odpravnina v višini treh plač ob upokojitvi javnega uslužbenca **zaradi ugotovljene invalidnosti**, katero je ugotovila invalidska komisija Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje RS in mu pogodba o zaposlitvi preneha po samem zakonu, skladno z določbo prvega odstavka 119. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/2002, 79/2006-ZZZPB-F, 46/2007 – Odl. US in 103/07). Če se javni uslužbenec zaradi ugotovljene invalidnosti le delno upokoji, mu pripada sorazmerni del odpravnine, drugi sorazmerni del odpravnine pa dobi ob polni upokojitvi.

Če se javni uslužbenec le **delno upokoji** (ne zaradi ugotovljene invalidnosti), se odpravnina izplača v sorazmernem deležu, pri čemer se za ugotavljanje višine odpravnine, od katere se odmeri delež, upoštevajo ista merila, kot če bi se polno upokojil.

Dikcija "**zadnje mesečne plače zaposlenega**" pomeni, da dve oz. tri zadnje plače zaposlenega, ki se upoštevajo za izračun in izplačilo odpravnine pomenijo dve oz. tri plače v zadnjem mesecu dela javnega uslužbenca pri delodajalcu.

Opozarjamo na dejstvo, da je isto dikcijo "tri zadnje plače zaposlenega" vseboval tudi Zakon o višini povračil stroškov v zvezi z delom in nekaterih drugih prejemkov (Uradni list RS, št. 87/1997, 9/1998, 48/2001), ki je v 10. členu določal, da odpravnina ob odhodu v pokoj znaša tri povprečne plače na zaposlenega v RS, oz. tri zadnje plače zaposlenega, če je to zanj ugodnejše. Sodna praksa (VDS sodba Pdp 2085/2001) je zavzela stališče: "Tri zadnje plače zaposlenega, ki so se upoštevale za izračun in izplačilo odpravnine tožniku v skladu z 10. čl. ZPSDP, pomenijo tri plače v zadnjem mesecu dela delavca pri delodajalcu in ne (za kar se zavzema tožnik) tri plače v zadnjih treh mesecih dela delavca pri delodajalcu."

Podatki o povprečni mesečni plači zaposlenega v Republiki Sloveniji za pretekle tri mesece so dosegljivi na internetni strani Statističnega urada RS, in sicer na naslovu: <http://www.stat.si/indikatorji.asp?ID=29>.

Ministrstva prosimo, da z vsebino tega pojasnila seznanijo proračunske uporabnike iz njihove pristojnosti.

S spoštovanjem,

dr. Senko Pličanič
minister

Poslano:
- naslovníkom po e-pošti